
ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Akademik Dergi

Cilt 3, Sayı 9, Bahar 2006

INTERNATIONAL RELATIONS

Academic Journal

Volume 3, Number 9, Spring 2006

ULUSLARARASI İLİŞKİLER hakemli bir dergidir.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER, *International Political Science Abstracts (IPSA), International Bibliography of the Social Sciences (IBSS), America: History and Life, Historical Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts, Sociological Abstracts, Social Services Abstracts, PAIS International, Elsevier Bibliographic Databases (GEOBASE, Mosby Yearbooks, Scopus), IBZ (International Bibliography of Periodical Literature in the Humanities and Social Sciences), IBR (International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature in the Humanities and Social Sciences) ve Linguistics and Language Behavior Abstracts* tarafından taranmaktadır.

INTERNATIONAL RELATIONS is abstracted and indexed in *International Political Science Abstracts (IPSA), International Bibliography of the Social Sciences (IBSS), America: History and Life, Historical Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts, Sociological Abstracts, Social Services Abstracts, PAIS International, Elsevier Bibliographic Databases (GEOBASE, Mosby Yearbooks, Scopus), IBZ (International Bibliography of Periodical Literature in the Humanities and Social Sciences) and IBR (International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature in the Humanities and Social Sciences) ve Linguistics and Language Behavior Abstracts.*

Dergiye yazı göndermek isteyenler için yazışma adresi:

Birgül Demirtaş-Coşkun

Başkent Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Eskişehir Yolu 20. km. Bağlıca Kampüsü 06530 Ankara

Tel.: 0 312 234 10 10 / 1665

Faks: 0 312 234 10 43

Web: www.uidergisi.com

Abonelik ücreti: 4 sayı için 40 YTL.

(Abone formu derginin arkasındadır.)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER dergisinde belirtilen görüşler sadece yazarını bağlar.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER, STRADİGMA ve Uluslararası İlişkiler Konseyi işbirliğiyle hazırlanmaktadır.

STRADİGMA bir FORSNET kuruluşudur.

Sahibi / Owner

STRADİGMA adına / On behalf of STRADİGMA
Yüksel Samast

Editörler / Editors

Mustafa Aydın, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Çağrı Erhan, Ankara Üniversitesi

Genel Koordinatör / Managing Coordinator

Orhan Samast

Yardımcı Editörler / Assistant Editors

Çınar Özen, Gazi Üniversitesi
Birgül Demirtaş-Coşkun, Başkent Üniversitesi

İngilizce Editörü / English Language Editor

Eddie Girdner, Başkent Üniversitesi

Yayın Koordinatörü / Publication Coordinator

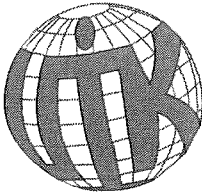
Erhan Akdemir

Yayın Kurulu / Editorial Board

Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Gökhan Çetinsaya, İstanbul Teknik Üniversitesi
Ahmet K. Han, Kadir Has Üniversitesi
Fuat Keyman, Koç Üniversitesi
Kemal Kirişçi, Boğaziçi Üniversitesi
Gencer Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi

Danışma Kurulu / Advisory Board

Gündüz Aktan, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi
Tuğrul Arat, Ankara Üniversitesi
Gülden Ayman, Marmara Üniversitesi
Recep Boztemur, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Nur Bilge Criss, Bilkent Üniversitesi
Beril Dedeoğlu, Galatasaray Üniversitesi
Atıla Eralp, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Haluk Günuğur, Başkent Üniversitesi
Yusuf Halaçoğlu, Türk Tarih Kurumu
Ersin Kalaycıoğlu, Işık Üniversitesi
Mustafa Kibaroglu, Bilkent Üniversitesi
Hasan Köni, Yeditepe Üniversitesi
Şule Kut, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Ömer Kürkçüoğlu, Ankara Üniversitesi
Baskın Oran, Ankara Üniversitesi
İlber Ortaylı, Bilkent Üniversitesi
Soli Özel, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Hüseyin Pazarcı, Atılım Üniversitesi
Philip Robins, University of Oxford
Sabri Sayarı, Sabancı Üniversitesi
Norman Stone, Koç Üniversitesi
Ercüment Tezcan, Galatasaray Üniversitesi
Enis Tulça, Galatasaray Üniversitesi
Nuri Yurdusev, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

ULUSLARARASI
İLİŞKİLER KONSEYİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER
Cilt 3, Sayı 9, Bahar 2006

Özel Sayı: Küreselleşme
Misafir Editör: E. Fuat Keyman

İÇİNDEKİLER

Misafir Editörden	vii
<i>Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya</i>	1-20
E. Fuat KEYMAN	
<i>Dünya Ekonomisi Küreselleşmenin Neresinde?</i>	21-49
Aydın FINDIKÇI	
<i>Postmodern ve Çokkültürcü Bir Alan Olarak Avrupa Birliği: Teknikleşen Siyaset ve Ulusal Demokrasilerin Açmazı</i>	51-87
Nazım İREM	
<i>Uluslararası İlişkilerde Küreselleşme Olgusu ve Ulus-Devlet Kavramını Yeniden Düşünmek</i>	89-124
Hüseyin SEVİM	
<i>Küreselleşme ve Türk İşadamları Derneği: TÜSİAD Örneği</i>	125-149
Berrin KOYUNCU	
<i>Küreselleşme ve Bilgi Toplumu: Eğitimin Küreselleşmesi ve Neo-Liberal Politikaların Etkileri</i>	151-172
Mehmet DİKKAYA - Deniz ÖZYAKIŞIR	
<i>Küreselleşme, Avrupa Birliği ve Türkiye Üçgeninde Kimlik Parçalanması ve Kimlik Yönetişimi</i>	173-203
Haluk ÖZDEMİR	
<i>Küreselleşen Kültür ve Değişen Yerleşik Siyasal Konumlar</i>	205-245
Kudret BÜLBÜL	
KİTAP İNCELEMESİ	
<i>Taner TİMUR, Küreselleşme ve Demokrasi Krizi</i>	249-264
Dilek KARAKAYA	
Küreselleşme Bibliyografyası	267-285

INTERNATIONAL RELATIONS
Vol. 3, No. 9, Spring 2006

Special Issue: Globalization
Guest Editor: E. Fuat Keyman

CONTENTS

Editorial	vii
<i>Globalization, International Relations and Hegemony</i>	<i>1-20</i>
E. Fuat KEYMAN	
<i>Where is the World Economy in the Globalization Process?</i>	<i>21-49</i>
Aydın FINDIKÇI	
<i>European Union as a Postmodern and Multicultural Space: Technicalization of Politics and the Dilemmas of National Democracies</i>	<i>51-87</i>
Nazım İREM	
<i>Globalization in International Relations and Reconsidering the Nation-State Concept</i>	<i>89-124</i>
Hüseyin SEVİM	
<i>Globalization and Turkish Business Associations: The Case of TÜSİAD</i>	<i>125-149</i>
Berrin KOYUNCU	
<i>Globalization and Information Society: Globalization of Education and Impacts of Neo-liberal Policies</i>	<i>151-172</i>
Mehmet DİKKAYA - Deniz ÖZYAKIŞIR	
<i>Identity Fragmentation and Identity Governance within the Triangle of Globalization, the European Union and Turkey</i>	<i>173-203</i>
Haluk ÖZDEMİR	
<i>Globalization of Culture and Change of Established Political Positions ..</i>	<i>205-245</i>
Kudret BÜLBÜL	
BOOK REVIEW	
<i>Taner TİMUR, Küreselleşme ve Demokrasi Krizi (Globalization and Crisis of Democracy)</i>	<i>249-264</i>
Dilek KARAKAYA	
Bibliography of Globalization	267-285

Misafir Editörden

1980'lerden bu yana hem uluslararası ilişkileri hem de ulusal ilişkileri anlamamızda ve çözümlememizde kullandığımız anahtar kavramlardan birisi de, küreselleşme oldu. En genelde, devletler, toplumlar, kültürler-arası karşılıklı ilişkilerde yaygınlaşma, derinleşme ve hızlanma anlamına gelen küreselleşme süreci ve bu sürecin ülkeler üzerinde ekonomik, siyasal ve kültürel düzeyde yarattığı olumlu/olumsuz ama derin etkileri anlamadan, bugün yaşadığımız hızla değişen ve bu değişim içinde önemli bir dönüşüm süreci yaşayan Türkiye'yi anlamamız da olanaklı değil. Bu saptamanın, bugün savaşa ve terörle birlikte yaşadığımız, ve çok ciddi bir küresel yönetim gereksinimi içinde olan küreselleşen dünya için çok önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Bununla birlikte, küreselleşme süreci ve bu süreç içinde Türkiye üzerine ülkemizde yapılan çalışmaların, belli istisnaların dışında, eksik ve yeterli olmayan bir nitelikte olduğunu da söylemeliyiz. Bu nedenle, Uluslararası İlişkiler dergisi içinde Küreselleşme üzerine, kuramsal ve ampirik çalışmaları içerecek bir özel sayı yapmaya karar verdik. Bu sayıda dergiye gelen çok sayıda yazı içinden hakem değerlendirmesi sürecinden geçerek seçilen çalışmaları bulacaksınız. Umarız, küreselleşme gibi çok konuşulan ama hala ciddi çözümlenme ve tartışma sürecine sokulması gereken önemli konuyu tartışan bu özel sayı, Küreselleşmeyi ve Küreselleşme-Türkiye ilişkilerini daha iyi anlamaya ufak bir katkıda bulunur.

Bu sayı benim kaleme aldığım "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya" başlıklı giriş makalesiyle başlıyor. Bu çalışmada, 1648 Vestfalya Antlaşması'ndan bu yana uluslararası sistemde meydana gelen değişiklikler incelenerek, küreselleşmenin bu süreci nasıl etkilediği analiz edilmektedir. Küreselleşmenin ortaya çıkışının 1980'lerle başladığı varsayımıyla, 1980-1995 arası dönemde küreselleşme olgusunun ortaya çıkardığı sorunların altını çizilmekte, fakat 1995'ten itibaren en azından söylem düzeyinde bazı yeniliklere başvurulduğuna dikkat çekilmektedir. Öte yandan, 11 Eylül saldırılarının bu sürece darbe vurduğu ve gücün hakim olduğu yeni bir süreci başlattığı da vurgulanmaktadır. Son olarak, mevcut küreselleşen dünyada "demokratik dünya yönetimi" kurmak için neler yapılması gerektiği de ele alınmaktadır.

İkinci makalenin yazarı Aydın Fındıkçı, küreselleşme adı verilen sürecin aslında pek de küresel bir olgu olmadığını belirtmekte, dolayısıyla bu kavramın günlük yaşamda çoğu zaman yanlış kullanıldığının altını

çizmektedir. Dünya ticareti ve doğrudan yatırımlarla ilgili istatistikleri inceleyen yazar asıl hâkim olan gelişmenin küreselleşme değil, bölgeselleşme olduğu tezini öne sürmekte ve bunun da üç ayağı olduğunu açıklamaktadır: ABD, Avrupa ve Japonya. Dünyadaki diğer bölgelerin bu ekonomik ve ticari ilişkideki yeri oldukça sınırlı kalmaktadır.

Küreselleşme tartışmalarının odağındaki kurumlardan birisi Avrupa Birliği'dir (AB). Birlik de bir yandan kendini küreselleşme akımına uygun hale getirmeye çalışmakta öte yandan da bu akımı şekillendirmeye çalışmaktadır. Nazım İrem, AB'nin genişleme politikalarını konu alan makalesinde küreselleşme sürecinde Birlik'in kendi içinde yoğun olarak yaşadığı demokratik açıklığı aday ülkelere ihraç ettiği argümanını öne sürmekte ve genişleme süreci sırasında aday ülkelerin sürece aktif katılımının sağlanmasından ziyade, daha çok minimalist bir politikanın hâkim olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada ayrıca yukarıdan aşağıya doğru gerçekleştirilen bu reform sürecinin aday ülkelere verebileceği zarar üzerinde durulmaktadır.

Hüseyin Sevim ise çalışmasında küreselleşmeyle ilgili farklı teorik yaklaşımlar üzerinde durmaktadır. Küreselleşmenin ulus-devleti nasıl etkilediğini inceleyen yazar, bu süreçte devletlerin küresel ve yerel dinamikler arasında kaldığını ve ellerindeki denetim mekanizmasını giderek kaybettiklerini ifade etmektedir. Bu nedenle küreselleşmenin temelde ulus-devletin manevra alanını daralttığı yorumu yapılmaktadır.

Devletler içinde küreselleşmeyle birebir bağlantılı olan grupların en başta gelenlerinden bir tanesi işadamları gruplarıdır. Berrin Koyuncu, çalışmasında küreselleşmenin TÜSİAD üzerindeki etkilerini incelediği makalesinde derneğin yıllar içinde sadece üyelerinin ekonomik çıkarlarını savunan bir kuruluştan ülkenin genel durumuyla daha fazla ilgilenen bir kuruluşa dönüştüğünü ifade etmektedir.

Mehmet Dikkaya ve Deniz Özyakışır'ın ortaklaşa kaleme aldıkları makalede ise küreselleşmenin farklı bir boyutuna, eğitim ve bilgi toplumuyla olan ilişkisine ve bu iki olguyu nasıl etkilediğine değinilmektedir. Makalede küreselleşme denilen sürecin hem bilgi toplumu hem de eğitim üzerinde etkileri olduğu belirtilmekte ve küreselleşmenin eğitimde neoliberal politikaların uygulanması sürecini desteklediği anlatılmaktadır.

Kimlik konusu özellikle 1990'lardan itibaren yoğun bir şekilde Uluslararası İlişkiler çalışmalarına girmiş ve geleneksel yaklaşımlara alternatif yeni kuramsal perspektifler oluşturulmasına katkı sağlanmıştır. Küreselleşme yazınında kimlik kayda değer bir yer tutmakta ve küreselleşmeyle yaşanan değişimlerin etnik ve ulusal kimlikleri nasıl etkilediği ve bir dönüşüme yol açıp açmadığı analiz edilmektedir. Küreselleşme, AB ve kimlik tartışmalarını çalışmasında biraraya getiren

Haluk Özdemir, küreselleşmeyle ortaya çıkan bazı kimlik sorunlarının çözümünde Birlik'in katkı sağlayabileceğine dikkat çekmekte ve bu bağlamda Türkiye'yi de örnek durum olarak incelemektedir.

Kimlikle beraber kültür konusu da küreselleşmenin belirleyici unsurlarından biri olarak ortaya çıkmakta, bu bağlamda kültürel küreselleşmenin de ekonomik ve siyasi küreselleşme süreçleri kadar dikkat çekici olduğu belirtilmektedir. Kudret Bülbül, kültürel küreselleşmeyle ilgili makalesinde önce bu konuyla ilgili kuramsal yazını bizlere tanıtmakta, daha sonra ise kültürel küreselleşmenin farklı boyutlarıyla ilgili olarak TBMM üyeleriyle yaptığı anket çalışmasının sonuçlarını, bu bağlamda partiler arasında ne gibi farklar olduğunu irdelemektedir.

Keyifli okumalar dileklerim...